

PEDAGÓGUSOK INTEGRÁCIÓVAL KAPCSOLATOS ÉNHATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A TEACHER EFFICACY FOR INCLUSIVE PRACTICES SCALE (TEIP) SEGÍTSÉGÉVEL

Horváthné Storcz Adrienn *, Szenczi Beáta **

* Nyitott Iskolákért Alapítvány

** ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

Kulcsszavak: inklúzió; sajátos nevelési igény; énhatékonyság

Az énhatékonyság az egyén saját képességeivel kapcsolatos abbéli meggyőződése, hogy el tud-e érni egy adott teljesítményszintet (*Bandura*, 1994). Meghatározza, hogyan gondolkodunk, viselkedünk vagy motiváljuk saját magunkat. A tanári énhatékonyság hatást gyakorol a tanári munka egyes aspektusaira és a tanulói teljesítményre is. A magas énhatékonysággal rendelkező pedagógusok nyitottabbak és szívesebben kipróbálnak olyan új módszereket, amelyek igazodnak tanulóik szükségleteihez (*Jerald*, 2007).

Vizsgálatunkban integráló általános iskolákban dolgozó pedagógusok (N=108) integrációval/inklúzióval kapcsolatos énhatékonyságát tártuk fel, mely úgy határozható meg, mint a saját kompetenciáikkal kapcsolatos meggyőződések, mikor olyan keretek között kell dolgozniuk, ahol minden tanuló, képességeitől függetlenül, egy osztályban tanul (*Andrews és Lupart*, 2000). A kérdőíves felméréshez egy külföldi mérőeszközt adaptáltunk, a Teacher Efficacy for Inclusive Practices Scale-t (*Sharma, Loreman és Forlin*, 2012), ami a tanári énhatékonyság három dimenzióját vizsgálja: (1) az inkluzív tantermi gyakorlattal, (2) a problémás viselkedés kezelésével és (3) az érintettekkel és szakemberekkel való együttműködéssel kapcsolatos énhatékonyságot. Kérdéseink a következők: (1) Vizsgálható-e a hazai pedagógusok integrációval kapcsolatos énhatékonysága a választott eszközzel? (2) Mi jellemzi a pedagógusok énhatékonyságát a vizsgált területeken? (3) Milyen tényezők befolyásolják az integrációval kapcsolatos énhatékonyságot?

A hazai adatok alapján, a faktoranalízis eredményeként, a problémás viselkedés kezelésével kapcsolatos faktor mellett a két másik skála tételei úgy rendeződtek faktorokba, hogy kifejezetten a SNI-tanulókra vagy általánosabb, de az inklúzió/integráció gyakorlatában is fontos pedagógiai készségekre vonatkoztak. Az adaptált mérőeszköz skálái így: (1) általános pedagógiai készségekkel (Cronbach- $\alpha=0,68$), (2) sajátos nevelési igényű tanulók oktatásával-nevelésével (Cronbach- $\alpha=0,86$) és (3) a problémás viselkedés kezelésével kapcsolatos énhatékonyság (Cronbach- $\alpha=0,87$). A megkérdezett pedagógusok mind a három területen magas énhatékonysággal rendelkeznek (átlag_{ált. ped.}= 75%p; átlag_{SNI}=74%p; átlag_{probl. vis.}=73%p). Szignifikánsan magasabb ugyanakkor a problémás viselkedés kezelésével kapcsolatos énhatékonysága a csak alsó tagozaton tanító pedagógusoknak, továbbá azoknak, akik nem tanítanak magatartászavart mutató tanulókat. A SNI-tanulók oktatása terén hatékonyabbnak érzik magukat, akik részt vettek ezzel kapcsolatos képzésen. A gyógypedagógiai végzettséggel is rendelkező pedagógusok kevésbé érzik magukat hatékonyak az általános pedagógiai készségek területén, míg a nem gyógypedagógiai végzettségűek a SNI-tanulók oktatásában is magas énhatékonyságot mutatnak.

A kutatásunkhoz adaptált kérdőív jó eszköznek bizonyult a pedagógusok énhatékonyságának megismerésére. Eredményeink felvetik az ezt meghatározó tényezők további vizsgálatának szükségességét.